

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ  
שלשלת האור

שער  
ראשון

היכל  
תשיעי

קונטרס  
כ"ף מנחם-אב — תשמ"ז

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן  
מליובאוויטש

הוצאה רביעית



יוצא לאור על ידי מערכת  
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה  
ה' תהא שנת אראנו נפלאות  
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

בס"ד.

## פתח דבר

בסמיכות ליום כ"ף מנחם-אב, יום הסתלקות-הילולא של הרה"ג והרה"ח  
וכר המקובל מוהר"ר לוי יצחק ז"ל שניאורסאהן, אביו של — יבלח"ט — כ"ק  
אדמו"ר שליט"א,

הננו מוציאים לאור, ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, את המאמר ד"ה  
והי' עקב גו', שנאמר בהתוועדות דש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב ה'תשכ"ז.

**מערכת „אוצר החסידים“**

מוצש"ק כף מנ"א, הי' תהא זו שנת משיח  
ברוקלין, נ"י.

**בס"ד. ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב\* ה'תשכ"ז**

והי' עקב תשמעון גו' ושמרתם ועשיתם אותם גו', וידוע הדיוק בזה<sup>2</sup>, הרי קיום התומצ' תלוי בבחירת האדם, והוליל והי' אם תשמעון [כמו אפי' בחוקותי תלכו, והי' אם שמוע תשמעון], ולמה אומר והי' עקב תשמעון, דפי' הלשון הוא שודאי תשמעון. ומבאר אדמו"ר הצ"צ: דעקב קאי על הזמן דעקבתא דמשיחא, וזהו והי' עקב תשמעון, תשמעון ודאי, דהבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותו ומיד הן נגאלין<sup>6</sup>. וממשיך בהמאמר<sup>7</sup>, דג' הלשונות, תשמעון ושמרתם ועשיתם, הם מחשבה דיבור ומעשה. תשמעון הוא מחשבה, דעיקר השמיעה הוא במחשבה (והאוזן אינו אלא כלי שעל ידו נכנס הקול במחשבתו), ושמרתם הוא דיבור, כי עיקר השמירה בפה כמ"ש ערוכה בכל ושמורה, ועשיתם מעשה. ועל זה ממשיך ואומר<sup>8</sup> ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע גו', ברית חסד ושבועה הם מחשבה דיבור ומעשה (כמבואר שם בארוכה), וע"י תשמעון ושמרתם ועשיתם, העבודה דמחשבה דיבור ומעשה של האדם, נמשכים לו המחשבה דיבור ומעשה שלמעלה, את הברית ואת החסד אשר נשבע. אמנם<sup>9</sup> ענין זה (שיומשך להאדם המחשבה דיבור ומעשה שלמעלה) אינו מספיק עדיין, שהרי גם לפני ירידת הנשמה למטה היתה בבחינה הכי עליונה שבוה, המחשבה שלמעלה, ישראל עלו במחשבה<sup>10</sup>, וירידת הנשמה למטה היא לצורך עלי', בכדי שע"י עבודתה למטה תתעלה למדרגה נעלית יותר מכמו שהיתה קודם הירידה, ועד בחינת ואתה<sup>11</sup> משמרה בקרבי (שלמעלה גם מבחי' טהורה<sup>12</sup> היא<sup>13</sup>). וזהו מ"ש ושמר גו' את הברית ואת החסד אשר נשבע גו', דע"י עקב תשמעון ושמרתם ועשיתם, העבודה דמחשבה

---

(\*) מנהגי הקק"ב בית א"ל יכנ"ץ: ביום ד' לחודש אב עושים התרת נדרים שהוא ארבעים יום קודם ר"ה (הבא בראש הס' דברי שלום להראש מזרחי). — כנראה ע"ד ארבעים יום קודם יצירת הולד (סוטה ב, א).

(1) ריש פרשתנו (עקב ז, יב).

(2) ראה אה"ת פרשתנו ד"ה זה ע' תצא. ד"ה זה תרע"ג ותרע"ד בתחלתו (המשך תער"ב ח"א ע' שנה. שם ע' תקפ). וראה גם אה"ת ע"ה. ולהעיר גם מפרוש רש"י ריש פרשתנו, "והי' עקב תשמעון — אם המצוות הקלות כו' תשמעון". וראה מפרש רש"י שם.

(3) ר"פ בחוקותי (כו, יג).

(4) פרשתנו יא, יג.

(5) אה"ת ריש פרשתנו. שם ע' תצא. שם ריש ע' תקד (בשם אור המאיר).

(6) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. ובאה"ת שם ע' תצא: וכמו שהבטיח בפ' נצבים ושבת כו' — שהם הפסוקים שהובאו ברמב"ם שם.

(7) אה"ת ריש פרשתנו. שם ע' תצא ואילך. וראה גם ד"ה והי' עקב תרע"ג בסופו (ע' שסד ואילך) ותרע"ד (פ' רצא — ע' תקפח ואילך).

(8) שמואל"ב כג, ה. וראה עירובין נד, רע"א.

(9) בהבא לקמן (הדייק דושמר) — ראה ד"ה והי' עקב תרע"ג בסופו. ולהעיר גם מאה"ת שם ע' תצט.

(10) ב"ר פ"א, ד. וראה בארוכה אה"ת שם (ע' תפ. שם ע' תצג) שהיא בחי' מחשבה עילאה.

(11) נוסח ברכות השחר (אלקי נשמה כו'), מברכות ס, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ז ה"ג.

(12) ראה בארוכה ד"ה שובה תרפ"ו (סה"מ תרפ"ז ע' לו ואילך). צעקו תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' קעד ואילך). ובכ"מ.

דיבור ומעשה בהעקב דנשמה דקאי על הנשמה שבגוף<sup>13</sup>, ובפרט בעקבתא דמשיחא [הוספה בהירידה, ובמילא, גם בהעלי' שע"י הירידה], שע"י הירידה בגוף ונה"ב (ובפרט בגלות), העבודה דמחשבה דיבור ומעשה של הנשמה היא ברעו"ד ובאופן דמס"נ (למעלה מהשתל'), עי"ז יהי' ושמר גו' את הברית ואת החסד אשר נשבע גו' (ושמר דייקא), שהמחשבה דיבור ומעשה שלמעלה יהי' בהם הגילוי דואתה משמרה בקרבי, ובכללות הו"ע<sup>14</sup> גילוי העצמות.

ב) **והנה** פירוש הנ"ל (דאדמו"ר הצ"צ) ביהי' עקב תשמעון (שעקב הוא מלשון סוף וקאי על אחרית הימים)<sup>15</sup> יש לקשר עם מאמר המדרש<sup>16</sup> עה"פ, אמר להם הקב"ה כו' שכרו (שכר המצוות) בעקב אני נותן לכם כו' (שנאמר) והי' עקב תשמעון. אלא שע"פ המדרש שאיירי בשכר המצוות, הכוונה בעקב (אחרית הימים) היא להזמן שלאחרי ביאת המשיח, ולפי פשטות הענין שאיירי בקיום המצוות (תשמעון גו' ושמרתם ועשיתם אותם), הכוונה בעקב (אחרית הימים) היא לסוף זמן הגלות, עקבתא דמשיחא. והקשר דשני הפירושים הוא<sup>16</sup>, כי שכר המצוות שיהי' בעקב (לע"ל) הוא שאז יהי' גילוי העצמות, כמבואר בתניא<sup>17</sup>. וכיון שגילוי זה הוא ע"י העבודה (דתומ"צ באופן) דמס"נ (כנ"ל), לכו, ע"י עקב תשמעון כפירוש הצ"צ, העבודה בעקבתא דמשיחא, שאז המס"נ הוא ביותר<sup>18</sup>, עי"ז יהי' הגילוי דלע"ל, בעקב אני נותן לכם.

ג) **ויובן** זה בהקדים מ"ש בתניא<sup>19</sup> דתכלית השלימות של ימות המשיח ותחיית המתים תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, וכתב אדמו"ר בעל ההילולא בהערותיו על הגליון של ספר התניא שלו<sup>20</sup> (שמשך כמה שנים הי' בשבי', ובזמן האחרון נפדו) (ספר התניא שלו עם עוד ספרים שלו) מהשבי' והגיעו לכאן), דענין ב' הלשונות, במעשינו ועבודתינו, יובן מ"ש לקמן באגה"ק סי"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה גו' ע"ש. ולאח"ז ממשיך, דיש לומר, שמעשינו קאי על ימות המשיח ועבודתינו קאי על תחה"מ<sup>21</sup>.

13) לקות דרושים לריה סב, ג. ובכ"מ.

14) באוה"ת ריש פרשתנו שעקב הו"ע עקביים (ועפ"ז, השייכות דעקב לעקבתא דמשיחא היא מפני שהנשמות דדורות אלו הם בחי עקביים). אבל באוה"ת שם ע' תקד (ועד"ז שם ע' תצא) דעקב הוא לשון סוף וקאי על אחרית הימים. ועפ"ז יש לקשר זה עם מאמר המדרש, ככפנים.

15) דב"ר ריש פרשתנו (פ"ג, א). הובא באוה"ת שם ע' תקג. וראה גם דב"ר שם, ג (בסופה).

16) ראה עד"ז בלקו"ש ח"ט ע' 83.

17) פרק לו.

18) ראה ד"ה ונחה התשכ"ה (לעיל ע' מה ואילך) סעיף ב ואילך. ושי"נ.

19) רפ"ז.

20) נדפסו בלקוטי לוי יצחק — הערות לספר התניא (קה"ת, תשל" ע' טו.

21) וראה אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ח"א ע' קי דיש לומר בדרך אפשר דמעשה הצדקה ועבודת הצדקה והו"ע ב' המדרגות דימה"מ ותחה"מ.

והנה כונתו של בעל ההילולא במה שמציין לאגה"ק סי"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה גר היא לכאורה להמבואר באגה"ק שם<sup>22</sup> ההפרש בין מעשה לעבודה, "כי שם מעשה נופל על דבר שכבר נעשה או שנעשה תמיד ממילא והוא דבר ההווה ורגיל תמיד כו', (משא"כ) לשון עבודה אינו נופל אלא על דבר שהאדם עושה ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו רק שמבטל טבעו ורצונו מפני רצון העליון ב"ה". דמזה מובן, שכ"ה גם הפירוש דב' השונות מעשינו ועבודתינו שבתניא כאן, דמעשינו קאי על קיום התומ"צ כפי הטבע וההרגל, ועבודתינו קאי על היגיעה בתומ"צ יותר מהטבע והרגילות. אבל, מזה שכותב דב' השונות (מעשינו ועבודתינו) יובן ממ"ש באגה"ק סי"ב, ומסיים (לאחרי שמציין לאגה"ק הנ"ל). עיין שם, משמע דכוונתו במה שמציין לאגה"ק הנ"ל היא (נוסף על ההפרש שבין מעשה לעבודה סתם) גם להמבואר שם בענין מעשה הצדקה<sup>23</sup>, דע"י העיון בזה (עיין שם) יובן בעומק יותר החילוק שבין מעשינו לעבודתינו,

**דהנה** מבואר באגה"ק שם בענין מעשה הצדקה דזה, "שישראל בטבעם הם רחמנים<sup>24</sup> וגומלי חסדים<sup>25</sup> (הוא) מפני היות נפשותיהם נמשכות ממדותיו ית' אשר החסד גובר בהן על מדת הדין כו' שלכן נקראת הנשמה בת כהן"<sup>26</sup> (כהן איש החסד<sup>27</sup>). ומבאר שם, ד"הצדקה הנמשכת מבחי' זו נק' בשם מעשה הצדקה כי שם מעשה נופל על דבר ההווה ורגיל תמיד, (מפני ש)מדת החסד והרחמנות הוטבעה בנפשות כל בית ישראל מכבר מעת בריאותו<sup>28</sup> והשתלשלותן ממדותיו ית'. והיינו, דהגם שטבע החסד שבו הוא (לא מצד נפשו הבהמית, אלא) מצד נפשו האלקית, מ"מ, הצדקה שעושה מפני טבע זה, נק' בשם מעשה הצדקה<sup>29</sup>. ועבודת הצדקה היא שנתנית הצדקה שלו היא יותר גם מהטבע דנפשו האלקית. ומזה מובן, דהחילוק שבין מעשינו לעבודתינו (בכללות התומ"צ) הוא, דגם כשנפש הבהמית שלו מסתרת על הטבע דנפש האלקית, וצריך להתייגע להסיר את הכיסוי וההסתר דנפש הבהמית ולגלות הטבע דנפש האלקית, מ"מ הוא בכלל מעשינו, מכיון

(22) קיח, א ואילך.

(23) ועפ"ז יומחק מה שמוסיף המתחיל והי' מעשה הצדקה" — דלכאורה מיותר.

(24) ראה יבמות עט, א. רמב"ם הל' איסור פ"ט הי"ז. ובירושלמי קידושין פ"ד ה"א (לו, ריש ע"ב) וגומלי חסדים מנין ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד". ועד"ז הוא בדבר" פרשתנו פ"ג, ד (הובאו באוה"ת פירשתנו (כרך ה) ע' ביכא, עיי"ש).

(25) הושמט (וכן לקמן שם. וגם בח"א ספ"א) ביישנים — ואולי י"ל כי ביישנים נעשה ע"י התורה (ביצה כה, ב. גדרים כ, א). וראה בארוכה מכ' ב' שבט תשי"ח וג' חשון תשי"ט.

(26) זח"ב צה, א.

(27) תניא פ"ג. תרא תצוה פב, א. וראה שמו"ר פ"ה, י. ת"י ע"ה"ש ברכה לג, ת. ובכ"מ. — הובא באוה"ת ויצא קפ, ב ואילך.

(28) כנראה הוא טה"ד וצ"ל, בריאתו".

(29) ויש לומר דבלשון אדה"ז, דבר שכבר נעשה או שנעשה תמיד ממילא נרמז דב. מעשה שני ענינים: דבר שכבר נעשה" — מצד הטבע ש. הוטבעה בנפשות כל בית ישראל מכבר": שנעשה תמיד ממילא" — שנעשה גם עכשיו כו, לפי שכ"ה גם מצד הטבע דנה"ב.

שהיגיעה שלו היא רק לגלות הטבע דנפשו האלקית, ועבודתו הוא שהיגיעה שלו היא יותר גם מהטבע דנפשו האלקית.

ד) **ו'ובן** זה ע"פ המבואר במקום אחר<sup>30</sup>, דבמעלת הבעלי תשובה על צדיקים גמורים, שני ענינים. א', שע"י התשובה מתגלה תוקף ההתקשרות של נשמתו עם הקב"ה, שגם ההבדלה שנעשה ע"י החטאים (עוונותיכם מבדילים<sup>31</sup>) הוא רק בהגילויים ולא בעצם הנשמה, שלכן, גם לאחר החטאים וכו', בשעתא חדא וברגעא חדא<sup>32</sup>, נעשה צדיק גמור<sup>33</sup>. דעילוי זה שבבע"ת לגבי צדיק הוא זה שבבע"ת מתגלה תוקף ההתקשרות בהנשמה שישנו (בהעלם) גם בצדיק. וב', דע"י התשובה באופן שזדונות הנפכים לזכיות<sup>34</sup>, מיתוסף בו עילוי חדש שאינו בצדיקים גם בהעלם, כידוע<sup>35</sup> שזכיות אלו נעלים יותר מזכיות בצדיקים.

**ועד"ז** הוא גם בהעילוי דתשובה שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה, וכידוע<sup>36</sup> שהנשמות קודם ירידתם למטה הם בכחי' צדיקים גמורים והיתרון שנעשה בהם ע"י ירידתם בגוף הוא שנעשים בכחי' בעלי תשובה, שיש בזה דוגמת שני ענינים הנ"ל, א', דע"י שהגוף ונה"ב מעלימים ומסתירים על אור הנשמה, ע"י מתעוררים כחות הנעלמים שלה, ועד לכחות העצמיים שלמעלה גם מכחות הנעלמים<sup>37</sup>. וב', שע"י עבודת הנשמה למטה נעשה ענין חדש, הבירור והזיכוך דגוף ודנה"ב וחלקו בעולם. דענין זה מכיון שהוא התחדשות (ולא גילוי ההעלם) הוא נעלה יותר מגילוי כחות הנעלמים דהנשמה [נוסף שע"י דוקא (בירור וזיכוך הגוף וכו') נשלמת הכוונה דירידת הנשמה למטה ודירה בתחתונים<sup>38</sup>]. ומכיון שגם עילוי זה (החידוש דזיכוך הגוף ודנה"ב וחלקו בעולם) נעשה ע"י עבודת הנשמה, לכן, גם העלי' דהנשמה שע"י עבודתה למטה היא (לא רק שמתגלים כחות הפנימיים והעצמיים שלה, אלא) באופן דהתחדשות. וכמבואר בכ"מ<sup>39</sup> בענין היתרון דאהבת ה' שנה"א פועלת בנה"ב על האהבה דנפש האלקית, שהאהבה דנה"א, היא בכחי'

30) ד"ה ושכתי בשלום דמוצאי ש"פ ויצא ה'תשל"ח (לקמן ע' קנו ואילך). לקו"ש חט"ו ע' 254 ואילך.

31) ישע"י נט, ב. אגה"ת פ"ה.

32) ראה זח"א קטט. סע"א ואילך. — ג' הלשונות „בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא“ שכוהר שם נתבאר בלקוטי לוי"צ לזהר שם (ע' פא). וראה לקו"ש ח"ב ע' 86 ואילך.

33) ראה קידושין מט, ב: המקדש את האשה „על מנת שאני צדיק אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו“. ובאור זרוע סי' קיב: לקו"ת ר"פ דברים (א, ב): על מנת שאני צדיק נמור. וראה תניא פ"א.

34) ראה יומא פו, ב.

35) ראה דרמ"צ קצא, א ואילך. סה"מ תרפ"ז ע' לו. לקו"ש ח"ז ע' 186 ואילך.

36) לקו"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ. ובלקו"ת שם, שזהו „התירין האמית"י למה ירדה הנשמה לעוה"ז. וראה

ד"ה מים רבים דמוצאי ש"פ נח ה'תשל"ח סעיף ד (סה"מ — מ'לוקט ח"א ע' ערה).

37) המשך יונתי תר"ם פי"ד. ד"ה ומעין מבית ה' התש"ו פ"ד (סה"מ תש"ז ע' 64). ובכ"מ.

38) תניא פל"ז (מח, ב).

39) ד"ה תניא שבעה דברים כו' תרצ"ז (סה"מ קונטרסים ח"ב שצד, א). ד"ה לריח שמנך התש"ו פ"ו

(סה"מ תש"ז ע' 105).

מציאות. דגם האהבה דהנשמה מה שהיא רוצה לידבק בשרשה ומקורה הגם שתהי' איז ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי<sup>40</sup>, מ"מ, מכיון שרצון זה הוא מצד טבעה, הרי ע"י רצון זה אינה בטלה צורתה העצמית. משא"כ האהבה דנה"ב, מכיון שבטבעה היא נמשכת לענינים גשמיים, והאהבה לאלקות היא היפך טבעה<sup>41</sup>, הרי ע"י האהבה לאלקות (שנתחדש בה ע"י העבודה דנה"א), נפסד צורתה ובטלה לגמרי, ביטול המציאות. וזה פועל גם ביטול הצורה דנה"א<sup>42</sup>, שהאהבה שלה תהי' בבחי' ביטול<sup>43</sup>, לא מצד הטבע ומציאות דהאוב (נשמה), כי אם, אהבה מצד הנאהב (אלקות). ועד"ז הוא בהבירור והזיכוך דחלקו בעולם, דכיון שזה פועל שעניני העולם יהיו כלים לאלקות, הו"ע של התחדשות, היפך הטבע דעולם מלשון העלם והסתרה<sup>44</sup>, הרי ענין זה (שהעולם נעשה כלי לאלקות) הוא לא מצד העולם כ"א מצד האלקות, מצד זה שאחדותו ית' אין לה כל הגבלה, עד שגם המציאות דעולם מיוחד עמו ית'<sup>45</sup>. ועי"ז נעשה גם בהאדם (שפעל הבירור וזיכוך דחלקו בעולם), שעבודתו את קונו תהי' בתכלית הביטול, לא רק מצד מציאותו של האדם אלא מצד האלקות<sup>46</sup>.

(ה) וע"פ הנ"ל יש לבאר גם גודל העילוי של אלו שזכו למס"נ בפו"מ על קדה"ש<sup>47</sup> [ולהעיר מהמפורסם „ברבים" שאמור"ר בעל ההילולא נאסר והוגלה לעיירה נדחת במדינה רחוקה עבור עבודתו בהחזקת והפצת היהדות וסבל שם (בהמאסר ולאח"כ בהיותו בגלות<sup>48</sup>) יסורים ועינויים קשים וכו' וכו', ועד שיסורים ועינויים אלו גרמו (ע"פ טבע) שנפטר לפני זמנו], דלכאורה צ"ע, הרי ענין המס"נ הוא

(40) תניא רפי"ט.

(41) ראה קונטרס העבודה פ"ג (ע' 32), דאין זה סותר למ"ש בכ"מ (לקו"ת חוקת נו, ד. ועוד) דכח המתאוה בעצם אינו רע — כי. זהו רק שאין בו ציור רע בעצם, אבל מ"מ אינו טוב, ואדרבה בטבעו הוא נמשך לענינים חומריים.

(42) והו"ע הרקבון שע"ז נעשה הצמיחה — ד"ה צאינה וראינה תרין (סה"מ תרין ע' שסה). ד"ה הנ"ל תרצ"ז (שצד, ב). ובד"ה צאינה וראינה שם (ע' שסז), דענין הצמיחה הוא גילוי התענוג הבלתי מורגש. וראה לקמן סעיף ז.

(43) בהמאמרים שבהערה 39 מבואר בענין האהבה. אבל מובן, שכ"ה גם בהעבודות שענינם הוא ביטול (כמו יראה, קב"ע וכו"ב) — דמכיון שהביטול דהנשמה הוא מצד טבעה, הרי גם הביטול הוא „מציאות". וע"י שנה"א פועלת ביטול בנה"ט, שהביטול דנה"ט אין בה ציריב של „מציאות" — גם הביטול דהנשמה היא לא מצד הטבע שלה אלא ביטול אמיתי שמצד אלקות. ולהעיר מדי"ה והי' עקב תרע"ג פקע"ח שדוקא בירידת הנשמה למטה, הביטול שלה הוא בבחי' הנחת עצמותו.

(44) לקו"ת שלה לו, ד. ובכ"מ.

(45) וע"ד המעלה דאחד לגבי יחיד — ראה תר"א ר"פ וארא. אמרי בינה שער הקיש פ"ח. ובכ"מ.

(46) ינוסף על היתרון שבזה בענין הביטול — גם העבודה גופא היא באופן נעלה יותר. דמכיון שהיא מצד האלקות — אינה מוגבלת כיכ בההגבלות דטבע האדם, גם לא בההגבלות דטבע הנשמה. דזהו"ע „עבודתינו" — גיעה ביותר גם מטבע הנשמה (כנ"ל).

(47) ראה ב"ב י"ד ב דהרוגי לוד אין כל ברי' יכולה לעמוד במציצתו, וראה דרמ"צ קפו, סע"א. אוה"ת אחרי (כר"ב) ע' תקטט. דרושים ליוהכ"פ (דברים כר"ה) ע' בקל"ח. וברד"י ודבר גר פינחס תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' רנב) ותרנ"ב (סה"מ תרנ"ב ע' סט), וראה גם אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם (ע' בקל"ח): מס"נ הוא גבוה יותר מכל התומצ"צ. . . שהמגיד הבטיח להביי שיזכה למס"נ על קדה"ש — „כי בחי' זו יקר מכל התורה שלמד הביי בכל שנותיו".

(48) ראה רשימתו — נדפסה בריש לקוטי לוי"צ על התניא ע' III-IV.

דבר טבעי אצל כל אחד מישראל שאי אפשר כלל לכפור בה' אחד ומוכן למסור נפשו על זה וסובלים עינויים כו"י (וזה שלא הי' להם מס' בפועל, הוא מפני שלא הוצרכו לזה), ומהו גודל העילוי כ"כ דאלו שהי' להם מס' בפועל. וביותר צ"ע מה שאמר ר"ע<sup>50</sup> כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה<sup>51</sup> בכל נפשך כו' מתי יבוא לידי ואקיימנו, דלכאורה, זה גופא שכל ימיו השתוקק בפועל לקיים פסוק זה, הי' גילוי כח המס' שלו שהאיר אצלו, ומה חסר כ"כ בענין המס' שלו (כל זמן שזה לא בא לידי פועל, מצד סיבה שאינה תלויה בו) עד שהצטער על זה. וי"ל הביאור בזה<sup>52</sup>, דזה מה שכ"א מישראל מוכן למסור נפשו שלא לכפור ח"ו הוא מצד הנשמה, וגם כשמעורר את כח המס' שלו בגילוי (שאם יצטרך לזה ח"ו, ימסור את נפשו בפועל), הוא שכח המס' דהנשמה בא בגילוי. והמס' דהנשמה הוא מצד הטבע שלה, ואין בזה חידוש. משא"כ במס' בפו"מ נתחדש ענין שלא הי' מקודם. דנוסף שזה בא ע"י ההעלם וההסתר וההתנגדות של אלו המכריחים אותו לכפור ח"ו, וע"י שמוסר נפשו ומסכים לסבול מהם הוא מוציא את הניצוצות שבהם ומעלה אותם לקדושה<sup>53</sup>, דענין זה (העלאת הניצוצות שנפלו למטה כ"כ) הוא חידוש<sup>54</sup>, הנה החידוש במס' בפועל הוא גם בנוגע להאדם שעומד במס', כי כשמוסר נפשו בפועל ממש, אזי, המס' היא (גם) בנפש הטבעית. דלא רק שאין מניעה מצדה למס' אלא שהיא רוצה למסור נפשה בפו"מ<sup>55</sup>. ומכיון שנפש הטבעית (מצד עצמה) רוצה לחיות, הרי המס' שנפעל בה (ע"י נפש האלקית) הוא התחדשות והיפך טבעה. וזהו גודל העילוי שבמס' בפועל ממש דוקא, דהמס' שמצד הנשמה, מכיון שהיא מצד טבעה, הי' בחי' מציאות, משא"כ המס' בפו"מ, מכיון שהיא היפך הטבע דנפש הטבעית, הרי ע"י המס' שלה היא מתבטלת מציאותה. וע"י נעשה עלי' גם בנפש האלקית (שפעלה המס' בנה"ט), שגם המס' שלה היא בבחי' ביטול.

ו) וי"ל שעד"ז הוא גם כביכול בהירידה דצמצום הראשון (תחילת הירידה שבכללות ההשתלשלות), שכוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי [ומזה נשתלשל כן בכל הירידות שהם לצורך עלי'], שיש בזה דוגמת שני ענינים הנ"ל<sup>56</sup>.

(49) תניא פ"ח.

(50) ברכות סא, ב.

(51) ואתחנן ה, ה.

(52) בשערי אורה סא, סע"א ואילך, צ, ב משמע שזהו מצד העילוי ד. בפועל' על "בכח". אבל בשערי אורה ח, סע"א ואילך (וראה שם ט, א) שהמעלה דמס' בפועל היא לפי שהיא גם בהגוף. וראה גם סד"ה הנ"ל תרכ"ט (ע' רנז) ותרי"ב (ע' עה ואילך).

(53) דרמ"צ קצב, א, וראה גם שם קפו, ב.

(54) ראה דרמ"צ שם (קפו, סע"א, קצא, ב) שיש בזה אותו העילוי דהפיכת זדינות לזכיות שבתשובה.

(55) קונטרס העבודה פ"ז (ע' 32). ושם, ד. כשבא לידי מס' בפו"מ על קדו"ש ומאיזה סיבה מהשי"ת ניצל מזה הנה בלי שום ספק וספק ספיאק שנשתנה נפשו הטבעית ונתהפך מן הקצה אל הקצה שנעשה אדם אחר ממש.

(56) בהבא לקמן ראה המשך תרס"ז ע' ד. שם ע' תקט. שם ע' תקכ"ד. וראה גם סה"מ תרפ"ז ע' קנח ואילך.

א', שע"י הצמצום נתחדש שהגילוי דאוא"ס יהי' גם בעולמות. קודם הצמצום, כשהי' „אוא"ס ממלא מקום החלל, לא הי' מקום (אפשר) להיות מציאות העולמות<sup>57</sup>, ובמילא לא הי' הגילוי בעולמות, וע"י הצמצום נתחדש שהגילוי דאוא"ס יהי' בעולמות. דהחידוש שבענין זה הוא רק לגבי העולמות, ולא לגבי האור, שהרי בהמדרגות שלפני הצמצום הי' אור זה גם מקודם בגילוי. וב', שע"י עבודת הברורים יהי' גילוי אור חדש שלא האיר קודם הצמצום, ועד שגילוי זה הוא למעלה לא רק מהתפשטות האור, שבכחינת גילוי, אלא גם מעצם האור, ועד גילוי העולם העצמי.

ז) והנה ידוע דשני ענינים אלו, הגילוי דאוא"ס שהאיר גם קודם הצמצום, והגילוי העולם העצמי, יהיו לעתיד לבוא, אלא שאז תהי"נה שתי תקופות. וזהו ביאור המדרשות החלוקות בענין לע"ל, דאמרו<sup>58</sup> עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ואמרו<sup>59</sup> העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי, וידוע הביאור<sup>60</sup>, דב' מאמרים אלו הם בנוגע לזמנים שונים. בתחילה יהי' הגילוי דתענוג המורגש (סעודה), והוא הגילוי דאוא"ס שהאיר גם קודם, ולאח"ז יהי' הגילוי דתענוג הבלתי מורגש, ועד גילוי העולם העצמי. ובכללות הוא החילוק<sup>61</sup> בין ימות המשיח לתחיית המתים<sup>62</sup>. דארו<sup>63</sup> דכל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלקים זולתך<sup>64</sup>, וי"ל דבימות המשיח יהי' הגילוי דאוא"ס שהאיר בגילוי גם קודם הצמצום, ובעולם הבא (כתחיית המתים) יהי' הגילוי דבחי' עדן שעליו נאמר עין לא ראתה, העולם העצמי<sup>65</sup>.

ח) ועפ"ז י"ל שבפרטיות הגילוי דימות המשיח תלוי במעשינו והגילוי דתחיה"מ תלוי בעבודתינו, כי כיון שהגורם שכר המצוה היא המצוה עצמה<sup>66</sup>, הרי המצוה (העבודה) צריכה להיות מעין השכר (ההמשכה שנעשית על ידה). ולכן, המשכת הגילוי דאוא"ס שהאיר גם מקודם נעשית ע"י היגיעה לגלות הטבע והנשמה

57) ע"פ שער א (שער עגולים ויושר) ענף ב. אצרות חיים ומבוא שפרים כתחלתם.

58) ב"ב עה, א.

59) ברכות יז, א.

60) המשך תרס"ז ע' צו. שם ע' תקכ"ה.

61) אגרות קודש לכ"כ אדמו"ר מהרש"ב נ"ע ח"א ע' קט. וכן משמע מ"ש בהמשך תרס"ז ע' י"ד (והובא לקמן בפנים) שהגילוי דעדן יהי' בתחיה"מ. ולהעיר שבהמשך הנ"ל ע' קה מבואר בא"א. ואכ"מ.

62) להעיר גם מהמדובר כ"פ (ראה, סיום הרמב"ם י"ד שבת תשמ"ז. ושי"ן) דמ"ש הרמב"ם (הל' מלכים רפ"א) שבימות המשיח עולם כמנהגו נוהג, הוא בתקופה ראשונה, אבל בתקופה שני' — תחיה"מ — יהי' חידוש במע"ב. ויש לקשר זה עם מ"ש בפנים שבתחיה"מ יהי' גילוי אור חדש.

63) ברכות לד, ב.

64) ישע"י סד, ג.

65) המשך תרס"ז ע' י"ד. ד"ה יחינו מיומים תרצ"א פ"ג (סה"מ קונטרסים ח"א קמה, ב).

66) תניא רפ"ז.

שהי' גם מקודם, מעשינו. והמשכת הגילוי דהעלם העצמי, אור חדש, נעשית ע"י היגיעה שלמעלה מהטבע גם דנפש האלקית (שעי"ז נעשה אצלו ענין חדש שלא הי' גם מצד נשמתו), עבודתינו.

ט) וזהו והי' עקב תשמעון גוי, תשמעון ודאי, שדבר ודאי הוא שתושלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים<sup>67</sup>, בשני ענינים הנ"ל. הן הגילוי דאוא"ס שהאיר גם קודם הצמצום (הגילוי דימות המשיח) והן הגילוי דהעלם העצמי (הגילוי דתחיית המתים). והגם שגילויים אלו תלויים במעשינו ועבודתינו והרשות נתונה לכל אדם<sup>68</sup>, הנה על זה הובטחנו<sup>69</sup> שלא ידח ממנו נדח<sup>70</sup>, וכא"א מישראל ישלים את הכוונה במעשינו, היגיעה דתומ"צ יותר מהטבע דנפש הבהמית, וגם בעבודתינו, היגיעה דתומ"צ יותר גם מהטבע דנפש האלקית. וזהו והי' עקב תשמעון דעקב קאי (כנ"ל) על עקבתא דמשיחא, כי (נוסף אשר אז מתקיימת ההבטחה תשמעון ודאי) שליומת עבודתינו (הוספת ענין חדש גם לגבי נפש האלקית) הוא (בעיקר) ע"י הבירור דחושך הגלות ובפרט החושך דעקבתא דמשיחא. [ובפרט לפי מ"ש הצ"צ<sup>71</sup> שוה"י עקב הו"ע וידו<sup>72</sup> אוחות בעקב עשו ומפרש (בפירוש הראשון) דקאי על עקב דעשו ממש]. וגם בצדיקים שחושך הגלות אינו מחשיך לגבם כ"כ, ומכ"ש שאין בהם העבודה דהפיכת זדונות לזכויות, וגם העילוי שנעשה ע"י בירור וזיכוך נפש הבהמית אינו אצלם בתוקף כ"כ (כי נה"ב שלהם אינה בחומריות כ"כ גם לפני העבודה), הרי ע"י הנסיונות, ובפרט ע"י המס"נ בפומ"מ, מתבררים הניצוצות גם שבגק"ט כנ"ל. ולאחרי שכוכ"צ צדיקים הי' גם העילוי דבירור הניצוצות שבגק"ט ע"י המס"נ שלהם, הנה עילוי זה נמשך גם לבניהם [וכמ"ש ושמר ה' אלקיך לך גוי אשר נשבע לאבותיך], כולל גם בנים אלו התלמידים<sup>73</sup> שלמדו תורתם, שלכן אין צריכים יותר לנסיונות, ומכ"ש למס"נ כפשוטה אלא למסירת הרצון<sup>74</sup>, ויהי' אצלם ואצל כל בני"י „מעשינו ועבודתינו" מתוך מנוחה והרחבה כפשוטן ואמיתיים, בשמחה ובטוב לבב, ויקויים היעוד<sup>75</sup> והקיצו ורגנו שוכני עפר ובעל ההילולא בתוכם, ונלך כולנו במהרה קוממיות לארצנו בביאת משיח צדקנו, בעגלא דידן ממש.

67) ראה תנחומא נשא טז. במדבר פ"ג, ו. תניא שם.

68) ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ז.

69) ראה תניא ספליט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ג. וראה אוה"ת פרשתנו ע' תקד.

70) ע"פ שמואל"ב יד, יד.

71) אוה"ת שם ע' תק. וראה שם ע' תקג.

72) תולדות כה, כו.

73) ספרי ופרש"י עה"פ ואתחנן ו, ז.

74) ראה תרי"א מקץ לו, ב. ובכ"מ.

75) ישעי' כו, יט.

